

Chitwan rinocéroszai

Beauty – azaz Szépség –, a hároméves indiai orrszarvú magányosan ballag a nepáli Sauraha falu főutcáján. A kutyák ijedten elszaladnak előle, a turisták messziről fotózzák, de ő ezzel mit sem törődve céltudatosan tör előre a legközelebbi zöldségesboltig, ahol a tulaj legnagyobb rémületére meg sem áll, míg a pulthoz nem ér

A kis orrszarvú története akkor kezdődött, mikor anyját orvvadászok lelőtték. A helyszín a Nepál déli részén elterülő Chitwan Nemzeti Park, ahol a helyi WWF vendégszeretettel élvezve eltölthettem pár napot. A Nemzeti Park 1846-1951 között privát vadászterület volt, a legnagyobb vadászatok

még a második világháború előtt zajlottak. Az akkori maharadzsák előszeretettel látták vendégül nyugati kollégáikat, aminek természetesen a helyi állatvilág látta kárát. Az angol V. György király tiszteletére 1911-ben rendezett vadászathoz Nepál minden részéből érkeztek a hajtók, és velük mint-

egy 600 elefánt. A területre vezető utat kiszélesítették, újakat építettek, és Kasarában egy vadászlakot is felhúztak (a kastélyszerű épület ma a Nemzeti Park Főhadiszállása). V. György a vadászat során 39 tigrist, 18 orrszarvút, két medvét és pár leopárdot lőtt mindössze 11 nap alatt. A hagyományt

1938-ban India alkirálya, Lord Linlithgow folytatta, aki 120 tigrist, 38 orrszarvút, 27 leopárdot és 15 medvét lőtt le céltalanul.

Vadászterületből nemzeti park

Szerencsére a 932 km²-es terület jelenleg teljes védettséget élvez, és 1984 óta az UNESCO Világörökség részét képezi. 1961-ben az érkező brit Erzsébet királynő fogadására egy kis repülőtér is épült, Meghauli falu mellett. Ekkor nyitották a legendás Tiger Tops dzsungelszállót, majd

profi személyzettel dolgozó luxusintézmények, ahol a tehető vendégeket jól képzett vadőrök és hátaselefántok várják, hogy a dzsungelben vagy a szavannán kalauzolják őket.

Legnagyobb szenzáció az elefánthátról vagy akár gyalogosan is könnyen látható **indiai orrszarvú** (*Rhinoceros unicornis*). Rajendra Gurung, a WWF munkatársának elmondása szerint a maximális orrszarvúpopuláció száz éve még kb. 2500 példány volt Nepál déli területén, az úgynevezett

legelészett a hivatalos és orrvadászok puszkáinak kereszttüzeiben.

Katonai őrizetben

Az orrszarvú tülke a fekete piacon tízezer dollárt is megér, hiszen Kínában férfiasító hatású afrodisziákumként könnyedén eladható. Ez többszöröse az évi 300 dollárt kereső farmerek jövedelmének, de a vadőrök havi 100 dolláros fizetését is messze meghaladja. Ha az orrvadászt elkapják, 5–15 évet és pár ezer dolláros pénzbírságot szab-

ezt követte a többi szafarhotel megépítése is. Jelenleg az ideérkezőket hetven szállás várja, melyeknek többsége a park területén kívül, például Saurahában található. Az utolsó benti szállás tizenöt éve épült, azóta ezt nem engedélyezik. Szerencsére a benti szálláshelyek teljesen a környezetbe illő és

terrai-on. Ez az egyedszám az ország délnyugati felén található Bardia és a déli Chitwan Nemzeti Park között oszlott meg. Bardiában ötven éve látták az utolsó példányt, miközben a chitwani populáció száma is drasztikusan csökkent. 1950-ben még 800, míg 1965-ben már csak 100 példány

nak ki rá. A legtöbbet 2003 nyarán fogták el: a negyvenkét ember három év alatt több mint száz orrszarvúval végzett. A WWF és a parkot kezelő hatóságok összefogásának köszönhetően a tavalyi évben mindössze néhány orrvadászok által elejtett állatot találtak.

Nepálban a nemzeti parkok őrzése a katonaság feladata, amit napjainkban a kormánypárti erők és a lázadó maoisták között kiteljesedő harc tetézi.

Jelenleg a Parkban és környékén több száz fős hadsereg ásta be magát a jól meg erősített bunkerekbe, hogy visszaverje az esetleges támadásokat. Ennek több oka is van. Egyrészt Chitwan a déli, Indiával határos területen fekszik, tehát határsáv, másrészt remek bújóhely a maoistáknak. A lázadók viszont jól tudják, hogy az ország fő bevételi forrása a turizmus, így eszük ágában sincs tönkretenni a gazdaságot, viszont sok helyen vámot szednek a turistáktól. Talán pont emiatt a vadászásban nem vesznek részt.

Orrszarvúak sikertörténete

A vadász visszaszorítása nemcsak a katonaság jelenlétének, hanem a nemzeti park körül kialakított úgynevezett ütközőzónában élő tharu nép aktív bevonásának is köszönhető. Ez inkább pedagógiai, mint hatalmi eszközöket kíván, és ebben a WWF remek partnere a Fiatalok Orvvadászat-Ellenes Tábor (APYAWC). Fő koordinátoruk, a Nawalparasiban állomásozó Bishnu Aphikari lelkesen meséli, hogy a tharu közösségeknek tartott havi összejöveteleken az ökoturizmus és az ökoturizmus fontosságát hangsúlyozzák, és ami a legfontosabb, tanítják. Természetesen a katonaságot is próbálják bevonni a tanfolyamokba és az önkéntes munkába, ami

szemétszedésből, állatszámolásból és az elköszönt állatok visszatelepítéséből áll.

A Mahendra Király Természetvédelmi Tröszt (King Mahendra Trust for Nature Conservation) segítségével betanított ötven kísérő évi százezer turistát kalauzol a parkban. Az orrszarvúak számlálását és egyik parkból a másikba telepítését a WWF részéről Kanchan Thapa koordinálja. 1986 óta 83 rinocéroszt szállítottak más nemzeti parkokba, ahol a faj korábban élt. Erre azért volt szükség, mert Chitwanban lassan több az orrszarvú, mint amit a terület jelenleg elbírt. 1994 óta számolják a rinókat, és a legutóbbi számlálás eredménye 612 állat volt egész Nepál területéről, közülük nyolc rádiónyakörvvel ellátva. A második

legnagyobb populáció az indiai Kaziranga Nemzeti Parkban élő 1200 állat, amivel együtt még mindig nem érték el az egykori populáció méretét, de az indiai orrszarvú jelenlegi helyzete remek példája egy állatfaj sikeres megmentésének és fenntarthatóságának.

Buzás Balázs

A cikk elkészültéért köszönet a WWF Magyarországnak és a WWF Nepál munkatársainak.

További információk:
www.wwfnepal.org
www.kmtnc.org.np